

АСНС ПРАВИЛА О ОРГАНИЗОВАЊУ, ВОЂЕЊУ И ПРЕСТАНКУ ШТРАЈКА

I ПРИПРЕМА И ВОЂЕЊЕ ШТРАЈКА

1. Право запослених на штрајк уређено је:

- Уставом Републике Србије „Сл. гласник РС“, бр. 98/2006 (члан 61)
- Законом о штрајку ("Сл. лист СРЈ", бр. 29/96 и "Сл. гласник РС", бр. 101/2005-др. закон и 103/2012 – одлука УС)
- Статутом АСНС
- колективним уговорима
- општим актима послодавца

2. Штрајк се може организовати:

1. Код послодавца (у предузећу, установи или другом правном лицу, односно у њиховом делу или код физичког лица које обавља привредну или другу делатност или услугу).
2. У грани, односно делатности.
3. Као генерални штрајк.
4. Као штрајк упозорења.

Штрајк представља прекид рада који запослени организују ради заштите својих професионалних и економских интереса по основу рада (члан 1. Закона о штрајку).

3. Штрајк код послодавца

Штрајк у предузећу/установи се организује у складу са законом и Статутом АСНС. У штрајк се ступа тек пошто су запослени покушали да, на друге законом дозвољене начине, испуне своје захтеве.

Пре ступања у штрајк и доношења одлуке о ступању у штрајк Одбор повереника синдиката у предузећу/установи доноси закључак о ступању у штрајк. Закључак мора

да садржи јасно и прецизно формулисане захтеве који представљају разлог за ступање у штрајк.

Главни повереник, на основу донетог закључка Одбора повереника, писаним путем обавештава Главни одбор Гранског синдиката, односно Председништво Гранског синдиката које даје сагласност за ступање у штрајк у предузећу/установи.

Председништво Гранског синдиката писаним путем обавештава Председништво АСНС о захтевима за ступање у штрајк у предузећу/установи.

По обавештењу Гранског синдиката о захтевима за ступање у штрајк у предузећу/установи Председништво АСНС заузима став о ступању у штрајк.

На основу става Председништва АСНС Главни одбор Гранског синдиката, односно Председништво Гранског синдиката, даје сагласност за ступање у штрајк у предузећу/установи о чему писаним путем обавештава Одбор повереника у року од најдуже три дана од дана достављања закључка. **Пример закључка Прилог 1.**

Препорука

Препорука је да се пре организовања штрајка организује штрајк упозорења. На овај начин врши се додатни притисак на послодаца да прихвати захтеве, али се и проверава организација, број учесника и др. као пипрема за успешан штрајк.

4. Штрајк упозорења

Одлуку о ступању у штрајк упозорења доноси Одбор повереника синдиката у предузећу/установи. **Пример одлуке Прилог 2.**

Одлуком се утврђују:

- захтеви запослених,
- време почетка штрајка,
- место окупљања учесника у штрајку, ако се штрајк испољава окупљањем запослених и
- штрајкачки одбор-који у име запослених води штрајк.

Захтеви запослених који су саставни део одлуке, треба да буду јасно формулисани у писаној форми.

Штрајкачки одбор је дужан да штрајк упозорења најави послодавцу достављањем одлуке о ступању у штрајк упозорења најкасније **24 сата пре почетка штрајка упозорења.**

Штрајк упозорења траје најдуже један сат.

5. Штрајк

Одлуку о ступању у штрајк доноси Одбор повереника синдиката у предузећу/установи на начин и по процедури како је то утврђено у поглављу 3. Штрајк код послодавца.

Пример одлуке *Прилог 3.*

Одлуком се утврђују:

- захтеви запослених,
- време почетка штрајка,
- место окупљања учесника у штрајку, ако се штрајк испољава окупљањем запослених и
- штрајкачки одбор-који у име запослених води штрајк.

Захтеви запослених, који су саставни део одлуке, треба да буду јасно формулисани у писаној форми.

Штрајкачки одбор је обавезан да штрајк најави послодавцу достављањем одлуке о ступању у штрајк најкасније **пет дана пре дана одређеног за почетак штрајка.**

Ако се штрајк испољава окупљањем запослених, место окупљања учесника у штрајку не може бити ван пословних – радних просторија, односно ван круга пословног простора запослених који ступају у штрајк (члан 5. Закон о штрајку).

Препорука: Како су врло чести спорови проузроковани непрецизним одређивањем места штрајка предлажемо да се као место окупљања утврди пословни простор послодаца (пословне просторије, двориште).

Штрајкачки одбор (изабрани представници штрајкача) и представници послодавца односно оснивача или надлежног државног органа дужни су да од дана најаве штрајка и за време штрајка, покушају споразумно да реше настали спор и да учествују у преговорима о споразумном решењу насталог спора. Обавеза преговарања траје све до окончања штрајка.

Штрајкачки одбор обавештава чланство и запослене о разлозима ступања у штрајк и настоји да добије што ширу подршку од стране чланства и запослених за остваривање штрајкачких захтева.

Штрајкачки одбор је дужан да најављује и организује штрајк у складу са законом и Статутом АСНС.

За време трајања штрајка штрајкачки одбор дужан је да координира своје активности са органима АСНС и да их обавештава о току штрајка и преговора.

Штрајкачки одбор за време штрајка има пуну правну, логистичку и медијску подршку органа и стручне службе АСНС.

Дужности штрајкача:

- да не угрожавају безбедност лица и имовине и здравља људи,
- да не наносе непосредну материјалну штету над средствима рада,

- да не спречавају наставак рада по окончању штрајка,
- да не спречавају запослене који не учествују у штрајку да раде,
- да не спречавају послодавца да користи и располаже средствима којима обавља делатност.

5.1. Специфичности штрајка у делатностима од јавног интереса

Право на штрајк запослених у делатностима од јавног интереса или у делатности чији би прекид рада због природе посла могао да угрози живот и здравље људи и нанесе штету великих размера може се остварити ако се испуне посебни услови утврђени Законом о штрајку.

Делатност од јавног интереса у смислу члана 9. Закона о штрајку јесте делатност коју обавља послодавац у области:

- електропривреде
- водопривреде
- саобраћаја
- РТВ чији је оснивач Република Србија, односно аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе
- ПТТ услуга
- комуналне службе
- производње основних прехранбених производа
- здравствене и ветеринарске заштите
- просвета
- друштвене бриге о деци
- социјална заштите као и делатности од посебног значаја за одбрану и безбедност Републике Србије и послови неопходни за извршавање међународних обавеза Републике.

Делатности чији би прекид рада по природи посла могао да угрози живот и здравље људи или да нанесе штету великих размера су : хемијска индустрија , индустрија челика и црна и обојена металургија.

Најаву штрајка у делатностима од јавног интереса или у делатности чији би прекид рада због природе посла могао да угрози живот и здравље људи или да нанесе штету великих размера (чл.11. Закона о штрајку) прописан је дужи рок за најаву штрајка и износи најмање **десет (10) дана пре почетка штрајка.**

Минимум процеса рада, за јавне службе и јавна предузећа утврђује оснивач, а за другог послодавца-директор, при чему се полази од природе делатности, степена угрожености живота и здравља људи и других околности значајних за остваривање потреба грађана, предузећа и других субјеката.

Начин обезбеђивања минимума процеса рада, утврђује се општим актом послодавца, у складу са колективним уговором.

Запослене који су дужни да раде за време штрајка ради обезбеђивања минимума процеса рада по прибављеном мишљењу штрајкачког одбора, директор одређује најкасније пет дана пре почетка штрајка.

Ако се најкасније пет дана пре почетка штрајка не обезбеде услови, надлежни државни орган, односно надлежни орган локалне самоуправе, до дана одређеног за почетак штрајка, утврдиће мере и начин за испуњење тих услова.

У делатностима од јавног интереса штрајкачки одбор, послодавац и представници надлежног државног органа, односно органа локалне самоуправе, обавезни су да у периоду од најаве штрајка до дана одређеног за почетак штрајка понуде предлог за решавање спора и да са тим предлогом упознају запослене који су најавили штрајк и јавност.

6.Престанак штрајка

Штрајк престаје споразумом страна у спору или одлуком Штрајкачког одбора. **Пример одлуке Прилог 4.**

II ЗАШТИТА ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА ВРЕМЕ ШТРАЈКА

Организовање и учествовање у штрајку у складу са законом и Статутом АСНС не представља повреду радне обавезе, не може бити основ за покретање поступка за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности, нити може бити основ за престанак радног односа.

Запослени за време штрајка немају право на зараду, а имају сва остала права из радног односа укључујући и право на социјално осигурање (Послодавац је обавезан да за учеснике штрајка плаћа доприносе за пензијско и инвалидско осигурање као и допринос за здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености).

III ОДГОВОРНОСТ ЗАПОСЛЕНИХ КОЈИ УЧЕСТВУЈУ У НЕЗАКОНИТОМ ШТРАЈКУ

Штрајк је незаконит уколико се организује супротно закону и Статуту АСНС. Посебно указујемо да је штрајк незаконит ако почне и води се без претходне сагласности Гранског синдиката и супротно ставу Председништва АСНС. Чланови АСНС који на незаконит начин организују штрајк и учествују у њему неће имати правну заштиту АСНС и сносиће законске (дисциплинска, материјална и кривична одговорност) и синдикалне консеквенце у складу са Статутом АСНС.

7.Прекршајна одговорност

Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се :

- члан штрајкачког одбора и запослени који спречавају запослене који не учествују у штрајку да раде и
- запослени који за време штрајка одбије да сарађује са послодавцем ради обезбеђивања минимума процеса рада у делатностима предвиђеним овим законом или одбије да извршава налоге послодавца

8.Дисциплинска и материјална одговорност

За незаконити штрајк организатори и учесници сносиће, у складу са чланом 14. Закона о штрајку, дисциплинску и материјалну одговорност.

9.Кривична одговорност

Чланом 167. Кривичног законика ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 и 107/2005) утврђено је:"Ко организује или води штрајк супротно закону или другим прописима и тиме доведе у опасност живот или здравље људи или имовину већег обима или ако су услед тога наступиле друге тешке последице, уколико тиме нису остверена обележја неког другог кривичног дела – казниће се затвором до три године."

IV ОДГОВОРНОСТ ПОСЛОДАВЦА

За спречавање и ометање штрајка утврђена је прекршајна и кривична одговорност послодаца.

Прекршајна одговорност

У случају да послодавац спречава или омета штрајк, штрајкачки одбор обавештава АСНС и у заједничкој координацији предузима следеће: послодавац се упозорава на чињење незаконитости, подноси се захтев инспекцији рада за вршење инспекцијског надзора, а уколико ни тада послодавац не престане са спречавањем и ометањем штрајка покрећу се одговарајући поступци пред надлежним државним и правосудним органима (кривичне пријаве и тужба).

У члану 19. Закона о штрајку предвиђена је новчана казна од 800.000 до 1.000.000 динара за прекршај послодавца:

- ако не обезбеди минимум процеса рада утврђен општим актом у складу са колективним уговором или ако тај минимум процеса рада не пропише
- ако у току штрајка организованог под условима утврђеним Законом о штрајку, прими нова лица која би заменила учеснике у штрајку
- ако спречава запослене да учествују у штрајку или употреби мере принуде ради окончања штрајка или ако предвиди повољнију зараду или друге повољније услове рада за запослене који не учествују у штрајку.

За наведене радње из поменутог члана казниће се за пркршај и одговорно лице послодаца новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара.

Прекршај утврђује инспекција рада и подноси прекршајну пријаву против послодавца и одговорног лица.

Кривична одговорност

На основу члана 166. став 1. Кривичног законика ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 и 107/2005) прописана је новчана казна и казна затвора до једне године за лице које силом, претњом или на други противприродан начин спречи или омета запослене да у складу са законом организују штрајк, учествују у њему или на други начин остварују право на штрајк.

У ставу 2. истог члана прописане су казне за послодавца или одговорно лице које отпусти једног или више запослених са посла због њиховог учешћа у штрајку који је организован у складу са законом или према њима примени друге мере којима се повређују њихова права из рада.

Кривична пријава се подноси надлежном јавном тужиоцу са одговарајућим доказима (дописи или акти послодавца којима се запослени спречавају или ометају да у складу са законом организују штрајк, писане изјаве сведока о незаконитом поступању послодавца и слично).

V ЈАВНО ОКУПЉАЊЕ

Уколико Штрајкачки одбор и учесници штрајка процене да је потребно да своје штрајкачке захтеве изнесу представницима државних органа и локалних самоуправа протестом испред институција државних органа, локалне самоуправе или дугом месту потребно је да се протест (јавно окупљање) одржи у складу са Законом о јавном окупљању („Сл. гласник РС“, бр. 6/2016).

У складу са Законом о јавном окупљању место окупљања јесте сваки простор који је без услова или под истим условима доступан индивидуално неодређеном броју лица. Затворени простор, у смислу закона, јесте простор, објекат или просторија ограђена или означена, у којој се врши окупљање и у коју се може ући или из ње изаћи само на за то одређеном месту.

Окупљање није дозвољено на месту на којем, због карактеристика самог места (простор испред здравствене установе, школе, предшколске установе, простор испред објеката од стратешког и посебног значаја за одбрану и безбедност Републике Србије) или његове посебне намене, прети опасност од наступања угрожавања безбедности људи и имовине, јавног морала, права других или безбедности Републике Србије.

Јавно окупљање се, у складу са Законом о јавном окупљању, може одржавати, по правилу, у времену између 6 и 24 часа.

Штрајкачки одбор треба да процени који је најпогоднији простор за одржавање јавног окупљања у циљу представљања, промовисања проблема и захтева штрајкача и јавног

притиска да се захтеви испуне. **Напомена:** чест је случај затварања саобраћаја што може да има озбиљне правне последице по организаторе и учеснике. Затварању саобраћаја, односно блокади пута прибећи као крајњој мери и то само у случају када је штрајк масован и велики број штрајкача блокира саобраћај.

Протест (јавно окупљање) мора да се писано пријави. Пријава за одржавање јавног скупа подноси се Министарству унутрашњих послова – организационој јединици надлежној по месту окупљања, **најкасније ПЕТ дана** пре времена одређеног за почетак одржавања окупљања. Пријава мора да садржи: податке о организатору јавног окупљања, односно у случају када је организатор правно лице податке о правном лицу и одговорном лицу у правном лицу; податке о вођи окупљања и податке одговорног лица редарске службе, податке о месту и времену одржавања јавног окупљања, програм и циљ јавног окупљања, податке о мерама које организатор предузима за одржавање реда, податке од интереса за безбедно и несметано одржавање јавног окупљања. **Предлог пријаве Прилог 5.**

Ако се окупљање манифестује као кретање учесника (на пример из круга послодавца иде се на протест испред општине) или је потребно привремено изменити режим саобраћаја, онда се пријава за одржавање јавног окупљања подноси Министарству унутрашњих послова – организационој јединици са подручју одржавања јавног скупа **најкасније пет дана** пре почетка његовог одржавања. Пријава за одржавање јавног окупљања у покрету мора да садржи и прецизно дефинисану трасу кретања, место поласка и место завршетка, као и начин кретања учесника (пешице, возилима, комбиновано). **Предлог пријаве Прилог 6.**

Копија пријаве јавног окупљања се доставља надлежном органу локалне самоуправе – општине задуженом за комуналне услуге.

Достављање пријаве је довољно и не треба посебно одобрење полиције и општине. Предлог дописа Прилог 7.

VI ПРИЛОЗИ

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ ШТРАЈКА У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ

Прилог 1. – Закључак о ступању у штрајк

Прилог 2. – Одлука о ступању у штрајк упозорења

Прилог 3. – Одлука о ступању у штрајк

Прилог 4. – Одлука о престанку штрајка

Прилог 5.-Пријава за одржавање јавног окупљања Министарству унутрашњих послова

Прилог 6. – Пријава за одржавање јавног окупљања у покрету

Прилог 7. – Допис надлежном органу општине

Број:

У Београду, 7.октобра 2014. године

(измене и допуне од 17.10.2016. године)

Председник АСНС

Прилог 1.

На основу тачке 3. АСНС Правила о организовању, вођењу и престанку штрајка и члана 33. Статута АСНС Одбор повереника АСНС доноси следећи

Закључак о ступању у штрајк

1. АСНС _____ захтева сагласност за ступање у штрајк пошто су исцрпљена сва друга правна и синдикална средства.

2. У штрајк се ступа ради испуњења следећих захтева:

_____...

3. Разлози за ступање у штрајк су следећи:

_____...

Број:

У _____, _____. 201__ године

главни повереник

Прилог 2.

На основу чл.1, чл.3. став 1, чл. 4. и чл. 5. ст. 1. Закона о штрајку ("Сл. лист СРЈ", бр. 29/96 и "Сл. гласник РС", бр. 101/2005-др. закон и 103/2012 одлука УС), дана: __. __. 201__ године, Одбор повереника АСНС – _____

_____, је на својој седници донео
(назив синдиката)

**ОДЛУКУ
О СТУПАЊУ У ШТРАЈК УПОЗОРЕЊА**

1. Штрајк упозорења запослених у _____
(назив предузећа/установе)

организује се ради испуњења следећих:

Захтева

.....
.....
.....

2. Штрајк упозорења почиње дана: __. __. __. године у ____ часова и трајаће један сат.

3. Штрајк упозорења се испољава окупљањем запослених у радним просторијама и кругу пословних простора у _____, ул. _____, бр. ____.

4. Чланови штрајкачког одбора су следећа лица:

_____ (име и презиме)
_____ (име и презиме)
_____ (име и презиме)

5. Штрајкачки одбор ће радити у просторијама у _____, ул. _____, бр. ____, контакт телефон _____.

АСНС – _____

(потпис овлашћеног лица и овера)

Достављено:

Прилог 3.

На основу чл.1, чл.3. став 1, чл. 4., чл. 5 и чл. 9. Закона о штрајку ("Сл. лист СРЈ", бр. 29/96 и "Сл. гласник РС", бр. 101/2005-др. закон и 103/2012 одлука УС), дана: __.__.201__ године, Одбор повереника АСНС – _____, је на својој седници донео
(назив синдиката)

ОДЛУКУ О СТУПАЊУ У ШТРАЈК

1. Штрајк запослених у _____
(назив предузећа/установе)

организује се ради испуњења следећих:

Захтева

.....
.....
.....

2. Штрајк почиње дана: __.__.____.године у ____ часова и трајаће до испуњења захтева.

3. Штрајк се испољава окупљањем запослених у радним просторијама и кругу пословних простора у _____,
ул. _____ бр. _____.

4. Чланови штрајкачког одбора су следећа лица:

_____ (име и презиме)
_____ (име и презиме)
_____ (име и презиме)

5. Штрајкачки одбор ће радити у просторијама у _____,
ул. _____, бр. _____, контакт телефон _____.

АСНС – _____

(потпис овлашћеног лица и овера)

Достављено:

- _____,
- _____,
- _____

Прилог 4.

На основу члана 8. Закона о штрајку, а у вези са донетом Одлуком о ступању у штрајк запослених, бр. _____ од __. __. 201__ . године, Синдикат АСНС - _____ из _____ доноси следећу
(назив синдиката)

О Д Л У К У О ПРЕСТАНКУ ШТРАЈКА

1. Штрајк запослених у _____ (назив предузећа/установе), који је почео дана __. __. 201__ . године са почетком у _____ часова, престаје дана __. __. 201__ . године, у _____ часова.
2. Одлука ступа на снагу даном доношења.

У _____, дана __. __. 201__ . године

АСНС – _____

(потпис овлашћеног лица и овера)

Прилог 5.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Полицијској управи _____
_____, ул. _____, бр. ____.

ПРЕДМЕТ: Пријава за одржавање јавног окупљања

Сагласно члану 12. и 14. Закона о јавном окупљању ("Сл.гласник РС" бр. 6/2016) као организатор јавног окупљања на јавном простору подносимо пријаву за одржавање јавног скупа АСНС – _____, са следећим подацима:

1. ОРГАНИЗАТОР: АСНС – _____,
са седиштем у _____ ул. _____;
2. ОДГОВОРНО ЛИЦЕ:

(име, презиме, број личне карте, функција и контакт телефон)
3. ОДГОВОРНО ЛИЦЕ РЕДАРСКЕ СЛУЖБЕ:

(име, презиме, број личне карте, функција и контакт телефон)
4. МЕСТО ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА:

(дефинисати отворен простор, односно назив седишњ и адресу објекта који чини тај простор)
5. ВРЕМЕ ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА: _____;
(датум одржавања)
6. ТРАЈАЊЕ ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА: од _____ до _____ часова;
7. ЦИЉ ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА: _____.
8. ПРОГРАМ ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА:

_____;
9. Мере које организатор предузима у складу са чланом 11. Закона о јавном окупљању:
– очекивани број учесника око _____;
– Организатор ће накнадно одредити лица која ће вршити редарску службу и која ће имати посебне ознаке.

У _____, _____.201___. године

ОРГАНИЗАТОР ОКУПЉАЊА
АСНС-_____

(потпис овлашћеног лица и овера)

Прилог 6.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
ПУ _____

_____, ул. _____, бр. ____.

ПРЕДМЕТ: Пријава за одржавање јавног окупљања у покрету

Сагласно чл. 5, 12. и 14. Закона о јавном окупљању ("Сл.гласник РС" бр. 6/2016) као организатор јавног окупљања на јавном простору подносимо пријаву за одржавање јавног скупа АСНС – _____, са следећим подацима:

1. ОРГАНИЗАТОР: АСНС – _____,
са седиштем у _____ ул. _____;
2. ОДГОВОРНО ЛИЦЕ:

(име, презиме, број личне карте, функција и контакт телефон)
3. ОДГОВОРНО ЛИЦЕ РЕДАРСКЕ СЛУЖБЕ:

(име, презиме, број личне карте, функција и контакт телефон)
4. ТРАСА КРЕТАЊА ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА:

(дефинисати трасу кретања, место поласка, место завршетка, као и начин кретања учесника – пешице, возилима или комбиновано)
5. ВРЕМЕ ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА: _____;
(датум одржавања)
6. ТРАЈАЊЕ ОКУПЉАЊА: од _____ до _____ часова;
7. ЦИЉ ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА: _____.
8. ПРОГРАМ ЈАВНОГ ОКУПЉАЊА:

_____;
9. Мере које организатор предузима у складу са чланом 11. Закона о јавном окупљању:
– очекивани број учесника око _____;
– Организатор ће накнадно одредити лица која ће вршити редарску службу и која ће имати посебне ознаке.

У _____, _____.201_ године

ОРГАНИЗАТОР ОКУПЉАЊА
АСНС-_____

(потпис овлашћеног лица и овера)

Прилог 7.

(град/општина)

ОДЕЉЕЊУ ЗА КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ

ул. _____ бр. _____

Сагласно члану 9 став 2.. Закона о јавном окупљању („Сл. Гласник РС“ бр. 6/2016), достављамо вам копију Пријаве за одржавање јавног окупљања коју смо доставили МУП-у ПУ _____, дана _____ године (Пријава у прилогу).

Молимо вас да нам помогнете у успешном одржавању јавног окупљања дана _____. године у _____, у улици _____, чији је циљ _____.

Програм јавног окупљања је _____.

Очекује се да ће јавном окупљању присуствовати око _____ учесника. Одговорно лице организатора јавног окупљања је _____, контакт телефон _____.

У _____, _____.201___. године

(потпис одговорног лица и овера)